

**Commentariorvm, Ac Dispvationvm In Primam Partem
Sancti Thomæ Tomvs ...**

Complectens ad viginti sex Quæstiones priores, centum & septem
Disputationes in Capita diuisas

Vázquez, Gabriel

Antverpiæ, 1621

Essentiam Dei, prout est cognitio, & similitudo quasi expressa
creaturarum, esse earum ideam, probabilior opinio fert, c. 2.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-80983](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-80983)

Secundo ab
incommodo.

creaturam: & hæc idea esse non potest intellectui diuino: sic enim creatura obiectiue Deo præfens idea esset sui ipsius: ergo incidere in sententiam Scoti, & aliorum superiori disput. impugnata. Et certe si essentia diuina, quatenus eminenter continet creaturas, esset earum idea, esset idea imperfectior quam esse posset, quia maior perfectio ideæ consistit in eo, quod perfectiori modo imitabilis sit: essentia autem hoc pacto imperfecte imitabilis est, cum solum assimilatur effectui secundum illud, quod virtute continet, non secundum illud, quod in ipsa formaliter est.

Henricus.
Caietanus.
Caiet. essentiam diuinam facit ideam rerum non ut cognitio est, sed ut obiectum est cognitionis.

5

Quod si aliquis dicat essentiam Dei, prout est cognitio, & species expressa creaturarum, esse earum ideam in mente Dei, & instar illius creaturas produci, eo quod Deus sit causa earum intellectiue sue, in quantum illas cognoscit, non autem sua substantia, in quantum est; certe hoc verissimum esse sequenti cap. demonstrabimus. Hanc tamen non esse sententiam Caietani, aut Henrici manifestum est: ipsi enim cum asserunt essentiam Dei cognitam ut imitabilem esse rerum ideam, loquuntur de ipsa, prout est primum obiectum cognitionis Dei, non quatenus est cognitio ipsa, aut species expressa, seu verbum creaturarum. Deinde cum Caiet. dicat essentiam diuinam quatenus cognitam hac sola ratione ideam fore, etiam si non esset formaliter, sed solum obiectiue in ipso Deo, plane loquitur de ipsa, non ut est cognitio creaturarum, sed ut est res cognita tantum, & primum obiectum. Nam si, prout cognitio est, Deo non inesset, non posset ipsi esse idea creaturarum, ut satis constat: ergo loquitur de diuina essentia, non quatenus est cognitio, sed in quantum est, & quatenus substantia sua est principium efficax creaturarum, & primum obiectum diuini intellectus. Hac vero ratione non posse ideam esse imitabilem à creaturis, satis probatum manet.

CAPVT II.

Essentiam Dei, prout est cognitio, & similitudo quasi expressa creaturarum, esse earum ideam, probabilius opinio fuit.

Similitudo
ideæ ad rem
cuius est,
qualis.

6

Bonavent.
Capreol.

Mens Sancti
Thome explicatur.

Superest igitur, ut essentia diuina, quatenus representat creaturas, quia est illarum cognitio, seu verbum, sit earum idea. Hac enim sola ratione creaturæ ipsam imitari, & instar illius fieri possunt. Quare similitudo, quæ requiritur inter ideam, & rem, cuius est idea, non erit secundum unitatem eiusdem formæ, qualis est inter duo alba, sed secundum representationem, sicut species seu verbum alicuius rei dicitur similitudo illius: cum tamen interdum longe diuersæ naturæ sint, & qualitatibus. Hanc sententiam tradunt aperte Bonau. in 1. d. 35. art. 1. q. 1. in corpore, & Capreol. d. 36. q. 1. art. 1. ad 1. Durand. & colligitur ex S. Thom. infra q. 19. art. 4. ubi docet res in Deo esse veluti in causa, secundum modum causæ: & quia est causa per intellectum, ideo esse in Deo sicut in cognoscente: ergo si, ut fatebantur Thomistæ, diuina essentia eatenus idea creaturarum est, quatenus eas in se habet eminenter ut causam, & illarum est causa ut cognoscens est: sequitur hac ratione ipsarum ideam esse: atque in hunc sensum explicari debet in hac questione art. 2. in solutione 1. cum ait essentiam Dei esse ideam creaturarum, quatenus est similitudo, vel ratio huius, vel illius rei, & eodem

pacto est intelligendus in corpore, ubi inquit essentiam Dei esse ideam creaturarum, prout participabilis est secundum aliquem modum similitudinis. hoc est, representationis. Fefellit autem Thomistas, quod existimant, Deum esse proximam causam rerum omnium essentia sua, in quantum est, non in quantum intelligit; & vult: quod esse plane falsum, ostendimus disput. 81. idcirco censent in essentia ipsius, in quantum est, contineri perfectiones creaturarum, ut in causa, eminentiori quadam ratione: & ita imitabilem quodammodo esse à creaturis. Inde etiam docuerunt supra disput. 60. Deum intueri creaturam in se ipso, ut in causa, in quantum est. Sed quia, ut ibidem probauimus, eo modo non posset Deus creaturas in se videre, ac proinde necesse est eas solum in se intueri, ut in speculo, hoc est, ut in specie expressa illarum, & quia, ut infra disput. 81. dicturi sumus, Deus est proxima causa creaturarum per intellectum, & voluntatem, in quantum intelligit, & vult, non in quantum est: priori ratione dicendum est essentiam eius solum esse ideam creaturarum, quatenus cognitio earum est, atque hoc pacto perfectissime imitabilem esse.

Cæterum, ut id melius intelligamus, notanda est doctrina Bonau. loco citato, qui ait, inter aliqua duo triplicem excogitari posse similitudinem. Prima est participationis, intelligit secundum vniocam rationem, quam utraque res formaliter participat, & hæc nullo modo inter Deum, & creaturam esse potest. Secunda est imitationis; & hanc inquit esse modicam inter Deum, & res creatas: intelligit secundum analogicam aliquam perfectionem: in utroque enim reperitur sapientia, intellectus, voluntas, & alia id genus, sed analogica tantum ratione, ob quam Durand. disp. præced. docuit essentiam Dei posse esse ideam creaturarum, imperfectam tamen, & secundum aliquas solum perfectiones, non secundum omnes. Tertia, inquit Bonau. similitudo est secundum expressionem, & representationem, qualis est inter speciem intelligibilem, seu sensibilem, & rem ipsam, aut obiectum: cum enim sint diuersæ omnino rationis secundum esse, representatione tamen, & expressione assimilantur. Hoc autem genus similitudinis eo perfectius est, quo species ipsa, seu intellectus rei expressior, & magis propria est: quod si quidditatiua sit, & rei, sicut est, erit perfectissima in suo genere similitudo: cumque essentia diuina perfectissimo modo, & ad vniocam res intelligat proprio, & quidditatiuo conceptu sit, ut eius essentia, quia est ipsi cognitio, & species expressa creaturarum, perfectissimo modo eas repræsentet, ac proinde hoc genere similitudinis perfectissime ab ipsis imitabilis sit, sic enim omnino re ipsa producuntur, sicut essentia diuina eas repræsentat.

Hanc sententiam sic explicatam existimo ceteris multo probabiliorem; tum, quia non videtur alia via superesse, ut secundum sanctorum Patrum, & Philosophorum doctrinam in mente Dei ideas rerum esse dicamus, ut ex impugnatione aliarum opinionum liquet; tum etiam, quia hac via præclare explicatur genus imitationis, & similitudinis perfectæ, quæ inter Deum, & creaturas esse potest cum distinctione necessaria inter ideam, & rem, ut diuina essentia dicatur idea earum, & forma exemplaris ab eis imitabilis.

At opponet aliquis. Si hoc ita esset, fieret etiam,

Deus non est
sentia, sed
intellectus, &
voluntas
sua, est causa
rerum.

7

Bonavent.
Triplicem
modum
similitudinis
re-
rum.

Durand.

8

In quo sit
perfectissima
similitudo
diuinae essen-
tiæ, & crea-
turarum.

Vera sententia est.

Secundum.

ut

Obiectum
id est
creatum

ut idea in mente artificis creati non esset res obiectiva illi praesens, ut superiori disputat. conclusum est: sed ipsum verbum aut species expressa. Porro in neutro verbum ipsum, aut speciem expressam posse esse ideam probatur: nam idea videtur esse exemplaris illa forma, quam aliquis aspicit in statu illius aliam effingit: Deus autem non dicitur ita suam essentiam aspicere, quatenus verbum creaturarum est, ut ex vi huius aspectus ad imitationem illius aliquid operetur: neque enim quia aspicit essentiam suam, ut est species expressa creaturarum, ipsas facit, sed quatenus aspicit ipsas creaturas essentia sua tanquam speciem, ipsas proxime producit. Hoc autem multo facilius de verbo existente in mente artificis probatur: nullus enim artifex aspicit qualitatem, quam habet in mente, sed solum aspicit rem sibi obiectam in ea qualitate, sicut aliquid opus.

Solutio.
Disputat
inter Deum
et artificem
creatum.

Respondet esse discrimen inter verbum ipsum seu speciem expressam in mente artificis, & essentiam divinam quatenus est species, & verbum creaturarum: nam verbum ipsum in mente artificis non videtur, ut in ipso res videatur, & instar illius aliquid artifex operetur, sed actu quodam reflexo cognosci potest, imperfecte tamen: at ipsa essentia Dei prius certe videtur a Deo, quam in ipsa, ut verbo, & specie videantur a Deo creaturam: sicut disputat. 60. explicatum est. Quare artifex, ut dicatur operari per ideam internam, non debet prius reflexa operatione intueri, aut cognoscere suum verbum, sed solum rem ipsam, quam apprehendit, instar cuius fieri debet opus externum: Deus autem, ut cognoscat creaturas, quas facturus est, prius intuetur suam essentiam, qua veluti verbo expressa, sunt, quia essentia divina simul est primum obiectum, & verbum, seu species obiecti secundarii, hoc est, creaturarum.

Cumque ex eo quod essentia Dei facit ipsum Deum sui ipsius intelligentem, reddat etiam intelligentem creaturam, ut articulo 6. diximus: ideo aspectus ille, quo Deus suam essentiam intuetur, conducere videtur ad rationem ideae, ut ad eam primum aspicit, dicatur deinde facere creaturas instar illius, quoad expressionem, & representationem. Deinde respondeo de ratione ideae non esse, quod artifex aspicit illam, opere ipso ex tali aspectu profecto dicatur eam imitari: sed satis esse, si artifex, aut Deus habeat in se formam aliquam, quae sit principium operis per intellectum, ipsumque exprimat ad formam illius imitationem, & similitudinem hoc, aut illo modo, sive secundum unitatem formae uniuocam, sive secundum representationem, ut praedictum est: nihilominus dico verbum in mente artificis non esse ideam, sed obiectum ipsum, quod sibi proponit imitandum ideam esse: in Deo autem eius essentiam esse ideam creaturarum, non rem ipsam obiectivam praesentem. Ratio vero discriminis manifesta est, quoniam ad rationem ideae requiritur etiam, ut opus factum, proxime, non remote, eam imitetur: quodcumque autem opus artificis proxime imitatur rem obiectivam praesentem intellectui: illa enim distinguitur ab opere, & intellectui ratione ipsius rei obiectae opus assimilatur, ut praecedenti disputatione dictum est: sed opus remote tantum imitatur verbum, aut speciem existentem in mente artificis, ratione rei representatae, cui proxime assimilatur. Idcirco idea operis est res

Valquez in 1. part. Tomus I.

apprehensa ab artifice, non species expressa, seu verbum illius. At quia creatura quaecumque, quae est opus summi artificis Dei, non imitatur rem obiectivam praesentem intellectui divino, quia haec est ipsamet creatura eodem modo apprehensa, quo res ipsa futura est, & idem non imitatur seipsum: ideo res illa obiectivae Deo praesens non est idea creaturae producendae. Fit ergo, ut creatura quaecumque a Deo producta imitetur essentiam divinam, ut est species expressa, aut verbum illius, eamque pro idea habeat, cum nihil aliud existens in mente Dei res producta propinquius possit imitari.

Fateor quidem Doctorem S. in articulo 2. huius quaestiones ad 2. non obscure indicare ideam in mente artificis creati esse formam, seu speciem, quam intellectus exprimit: hoc tamen docuit, quia ille alibi etiam putavit, id quod intelligitur, non esse rem obiectivam praesentem, sed qualitatem intuitus formatam, quam verbum appellamus. Sic autem absque dubio verbum ipsum esset idea in mente artificis, atque huius opinionis fuisse S. Th. ostendimus disput. 9. sed an sit vera ibidem dictum est. Ex hac doctrina colligitur primo, rationem ideae proprie communem esse tribus personis, sicut essentia communis est: haec enim est idea creaturarum: quare non solum Filius proprie dicitur idea, nec solum Pater dicitur fecisse hoc universum intuens ideam, hoc est Filium: sed soli Filio secundum appropriationem ratio ideae tribuitur, sicut Spiritui sancto esse principium gratiae: & eodem modo soli Patri attribuitur mundi productio per Filium, tanquam per ideam, eo quod dicitur. & idea ad intellectum formaliter pertinent, per quem Filius generatur, & effectus gratiae spectat ad amorem, per quem Spiritus sanctus procedit. Sic est intelligenda S. Th. infra q. 45. articulo 8. ubi docet Filio Dei convenire vi suae generationis esse principium creaturarum, cum procedat per intellectum: nam in solutione 2. ait soli Filio convenire per appropriationem rationem principij, per quod facta sunt omnia, sicut ei etiam attribuitur sapientia: id quod eo loco fusius explicabitur.

S. Th. cur
verbum me-
tu artificis
ideam esse
putet.

Ratio ideae
communis est
tribus personis.

12

Cur appro-
prietur Filio
ratio ideae, &
principij
creaturarum.
S. Thomas.

Secundo sequitur, ideam in Deo esse formaliter, non virtute, & eminenter tantum: nam licet res creatae in Deo solum sint virtute, aut obiectivae, non formaliter, haec tamen non sunt ideae intellectus divini, sed ipsamet essentia Deitatis, quae in Deo formaliter est, dicitur idea.

Idea in Deo
formaliter.

Tertio infertur, nomen *idea*, non solum significare essentiam Dei, sed respectum ad creaturas, qui secundum communem doctrinam, quam trademus disputat. 104. cap. 6. non potest esse realis, sed rationis.

Quid ad-
dant supra
essentiam
Dei.

ARTICULVS II.

Utrum sint plures ideae.

Ad secundum sic proceditur. Videtur, quod non sint plures ideae. Idea enim in Deo est eius essentia: sed essentia Dei est una tantum, ergo & idea est una.

2. Praeterea. Sicut idea est principium cognoscendi, & operandi, ita ars & sapientia, sed in Deo non sunt plures artes, & sapientiae: ergo nec plures ideae. Si dicatur quod ideae multiplicentur secundum re-

97
1a 36. q. 2.
art. 2. & 1.
cont. gent. 6.
54. ut verit.
q. 3. art. 2. Et
op. 6. 9. 66.

spectus

spectus ad diuerfas creaturas. Contra, pluralitas idearum est ab æterno: si ergo ideæ sunt plures, creaturæ autem sunt temporales: ergo temporale erit causa æterni.

3. Præterea. Respektus isti aut sunt secundum rem in creaturis tantum, aut etiam in Deo: si in creaturis tantum, cum creaturæ non sint ab æterno, pluralitas idearum non erit ab æterno, si multiplicentur solum secundum huiusmodi respectus. Si autem realiter sunt in Deo, sequitur, quod alia pluralitas realis sit in Deo, quam pluralitas personarum: quod est contra Damas. dicentem, quod in diuinis omnia vnum sunt, præter ingenerationem, generationem & processionem. Sic igitur non sunt plures ideæ.

Sed contra est, quod dicit Aug. in lib. 83. quæst. Ideæ sunt principales quædam formæ, vel rationes rerum stabiles, atque incommutabiles: quia ipsæ formatæ non sunt, ac per hoc æternæ, ac semper eodem modo se habentes, quæ diuina intelligentia continentur. Sed cum ipsæ neque oriuntur, neque intereant, secundum eas tamen formari dicitur omne quod oriri, & interire potest, & omne quod oritur & interit.

Respondeo dicendum, quod necesse est ponere plures ideæ. Ad cuius euidentiam considerandum est, quod in quolibet effectu illud, quod est vltimus finis, proprie est intentum à principali agente: sicut ordo exercitus à duce. Illud autem, quod est optimum in rebus existens, est bonum ordinis vniuersi, vt patet per Philosophum in 12. Metaphysic. Ordo igitur vniuersi est proprie à Deo intentus, & non per accidens proueniens secundum successionem agentium: prout quidam dixerunt, quod Deus creauit primum creatum tantum: quod creatum creauit secundum creatum, & sic inde, quousque producta est tanta rerum multitudo: secundum quam opinionem Deus non haberet, nisi ideam primi creati. Sed, si ipse ordo vniuersi est per se creatus ab eo, & intentus ab ipso, necesse est, quod habeat ideam ordinis vniuersi. Ratio autem alicuius totius haberi non potest, nisi habeantur propriæ rationes eorum, ex quibus totum constituitur. Sicut ædificator speciem domus concipere non posset, nisi apud ipsum esset propria ratio cuiuslibet partium eius. Sic igitur oportet, quod in mente diuina sint propriæ rationes omnium rerum. Vnde dicit August. in lib. 83. quæst. quod singula proprijs rationibus à Deo creata sunt: vnde sequitur, quod in mente

diuina sunt plures ideæ. Hoc autem quomodo diuina simplicitati non repugnet, facile est videre, si quis consideret ideam operati esse in mente operantis, sicut quod intelligitur, non autem sicut species, qua intelligitur, quæ est forma faciens intellectum in actu. Forma enim domus in mente ædificatoris est aliquid ab eo intellectum, ad cuius similitudinem domus in materia format. Non est autem contra simplicitatem diuini intellectus, quod multa intelligat, sed contra simplicitatem eius esset, si per plures species eius intellectus formaretur. Vnde plures ideæ sunt in mente diuina, vt intellectæ ab ipso.

Quod hoc modo potest videri. Ipse enim essentiam suam perfecte cognoscit: vnde cognoscit eam secundum omnem modum, quo cognoscibilis est. Potest autem cognosci non solum secundum quod in se est, sed secundum quod est participabilis secundum aliquem modum similitudinis à creaturis. Vnaquæque autem creatura habet propriam speciem secundum quod aliquo modo participat diuinæ essentiae similitudinem. Sic igitur, in quantum Deus cognoscit suam essentiam, vt sic imitabilem à tali creatura, cognoscit eam vt propriam rationem, & ideam huius creature. Et similiter de alijs. Et sic patet, quod Deus intelligit plures rationes proprias plurium rerum, quæ sunt plures ideæ.

Ad primum ergo dicendum, quod idea non nominat diuinam essentiam, in quantum est essentia, sed in quantum est similitudo, vel ratio huius, vel illius rei. Vnde secundum quod sunt plures rationes intellectæ ex vna essentia, secundum hoc dicuntur plures ideæ.

Ad secundum dicendum, quod sapientia & ars significantur, vt quo Deus intelligit: sed idea, vt quod Deus intelligit. Deus autem vno intellectu intelligit multa, & non solum secundum quod in se ipsis sunt, sed etiam secundum quod intellecta sunt: quod est intelligere plures rationes rerum. Sicut artifex dum intelligit formam domus in materia, dicitur intelligere domum: dum autem intelligit formam domus, vt à se speculatam, ex eo quod intelligit se intelligere eam, intelligit ideam, vel rationem domus. Deus autem non solum intelligit multas res per essentiam suam, sed etiam intelligit se intelligere multa per essentiam suam: sed hoc est intelligere plures rationes rerum, vel plures ideæ esse in intellectu eius, vt intellectas.

Ad tertium dicendum, quod huiusmodi

Lib. 1. c. 3.
c. 10. & 11.

Lib. 83. q. 9.
46. a. med.
sem. 4.

Li. 12. Metaphysic.
cap. 12. 52.

39

modi respectus, quibus multiplicatur idea, non causantur à rebus, sed ab intellectu diuino comparante essentiam suam ad res.

Ad quartum dicendum, quod respectus multiplicantes ideas non sunt in rebus creatis, sed in Deo, Non tamen sunt reales respectus: sicut illi, quibus distinguuntur personæ: sed respectus intellecti à Deo.

Conclusio articuli est affirmans, quam disputatione vnica cum tota articuli doctrina breuiter explicabimus: præter illam vero nihil est in hoc articulo, quod explanatione aliqua indigeat.

DISPUT. LXXIII.

Quo pacto in Deo sint plures idæ.

In Deo sunt plures idæ sola ratione distinctæ, cap. 1.

Ideæ in Deo non distinguuntur intellectu diuino, nec humana videtur Deum, sed viatoris solum, cap. 2.

Non dicuntur in Deo esse plures artes, aut scientiæ, sicut dicuntur esse plures idæ, cap. 3.

CAPVT I.

In Deo sunt plures idæ sola ratione distinctæ.

Proposita difficultas in ea solum opinione locum habet, quam disputatione præcedenti secuti sumus: videlicet ideam creaturarum in Deo esse ipsammet essentiam Dei. Nam si vera esset Scoti sententia, quæ dicit ideas esse creaturas ipsas obiectiue in Deo existentes, absque dubio plures essent idæ etiam realiter distinctæ in mente ipsius. Sed cum dictum sit ideam esse essentiam Dei, & ea simplicissima sit, dubium est, an plures, vel vna tantum idea concedi debeat: in hac vero difficultate Bonau. in 1. dist. 35. art. 1. q. 2. recenset quorundam sententiam, qui asserunt, plures ideas creaturarum in Deo esse, etiam sequendo opinionem, quæ docet, ideas non esse creaturas obiectiue in Deo existentes, sed essentiam eius. Neque vero hæc opinio fuit Gilberti, non enim eodem modo de attributis & relationibus diuinis dicebat re ipsa ab essentia Dei distinguuntur, ut disput. 116. c. 2. videmus, de hac sententia dicit Bonau. etiam si primo aspectu probabilis videatur, errorem esse manifestum, quia diuinæ simplicitati manifeste aduersatur. An vero hoc ita sit, & qualis fuerit damnatio Gilberti in Conc. Remensi, disp. 120. fusius dicitur. Interim tamen de ideis, sicut de attributis, cum antiquioribus Theologis dicamus non realiter, sed neque formaliter ex natura rei media inquam illa distinctione, quam Scotus excogitauit, sed sola ratione distinguuntur, id quod loco citato probandum nobis est: habet enim communem rationem hæc idearum distinctio cum distinctione attributorum.

De ideis ita philosophantur, & docent cum S. Tho. in hoc art. Caiet. & recentiores Thomistæ, Alex. 1. p. q. 2. m. 4. art. 1. §. 3. Alber. in 1. d. 35. art. 9. Bonau. art. 1. q. 3. Ricard. d. 36. art. 2. q. 3. Aegid. art. 2. q. 2. præsertim ad 1. Capreol. q. 1. artic. 1. conclus. 3. Th. de Argent. q. 1. art. 1. in principio. Marfil q. 1. prolog. ar. 2. p. art. imo & Dur. d. 36. q. 1. na. 5. cum docuisset ideas esse ipsas creaturas obiectiue in Deo existentes, censet posse etiam ideam dici quodammodo essentiam ipsam: sed addit hoc pacto re ipsa vnicam tantum esse, & ratione solum multiplicem. Ex alijs vero commemoratis Vasquez in 1. part. Tomus I.

Alber. putat commodius dici vnam tantum ideam in Deo esse plurium rerum, quam plures ideas rerum. Consentire videtur Aureol. quem refert Capreol. in illo primo art. imo & Duran. notauit melius dici plures rationes ideales in Deo esse, quam plures ideas, si idea sit ipsamet essentia Dei. Denique Marfil. asserit, ideas in Deo distinguuntur solum obiectiue, hoc est ex obiectis; loquitur fortassis more Nominalium, qui nullam concedunt in re aliqua distinctionem rationis, bene tamen distinctionem per connotata vel obiecta, de quo etiam loquendi modo loco citato tractandum erit.

Hoc saltem ex his omnibus auctoribus, ut certum colligamus, plures in Deo ideas non esse distinctas ex natura rei, sed sola ratione, siue hoc, siue illo modo loquendum sit. Porro absque alio additamento dici posse in Deo plures ideas non minus quam plures rationes ideales, ego non dubito, vtroque enim modo loquendi denotatur ordo aliquis ad intellectum distinguentem, eo quod nomen idea relatiuum sit, & significet essentiam Dei, sed relatum ad creaturas, quæ relatio cum sit rationis absolute dicitur multiplex in Deo, prout hoc nomine significatur, sic etiam non est, cur communi modo loquendi refugiamus concedere potius plures ideas rerum in Deo, quam vnicam plurium rerum, ut dicebat Alber. semper enim loquimur nostro modo nominandi, & concipiendi: sicut communiter dicimus in Deo plura esse attributa. Et quidem August. plures eas appellat, cum dicit lib. 8. q. 46. alia ratione conditum esse equum, alia hominem, & Dionys. cap. illo 5. de diuin. nomin. non longe à fine, cum ideas, & exemplaria rerum in Deo appellat bonas voluntates, & prædestinationes.

CAPVT II.

Ideæ in Deo non distinguuntur intellectu diuino, nec humana videtur Deum, sed viatoris solum.

Sed inter auctores, qui dicunt ideas in Deo sola operatione intellectus distinguuntur non satis conuenit, vtrum diuino intellectu, an solum humano distinguantur. Tho. de Argen. plane docet, idearum distinctionem non ab intellectu humano, sed solum à diuino provenire. Probat vero, quia id, quod distinguit, non potest esse posterius eo, quod distinguitur: sed idæ sunt æternæ, & intellectus humanus temporalis, ergo non possunt ab eo distinguuntur, cætera omnia argum. sunt eiusdem farinae, quæ facili negotio vnica solutione diluuntur. Porro autem intellectum diuinum distinguere in sua essentia diuersos respectus, quibus multiplicentur idæ, ipse & ceteri, quos recensimus disp. 118. docent, eo quod nihil obstat, quo minus Deus ita seipsum intelligat, sicut videt se à viatoribus etiam intelligi. Hanc sententiam ex parte sequuntur alij Theologi non infimi nominis, cum asserunt ideas quidem ab intellectu diuino distinguuntur, non tamen negant à nobis etiam distinguuntur posse. Sic vero docent Henric. quodlib. 9. q. 1. Aegid. q. citata præcedenti cap. ad 1. Capreol. in 1. d. 36. q. 1. artic. 1. circa finem, ad 3. contra 2. conclus. imo & S. Thom. in hoc art. 2. ad 2. & 2. Caietan. & alij recentiores ibidem, clarius, 1. contra argum. cap. 54. & ibidem Ferrar. fauent etiam alij, quos disput. 118. commemorabimus, qui docent attributa in Deo non sola ratione nostra, sed etiam intellectu diuino distinguuntur.

Adhuc tamen in explicanda hac opinione Doctores

Aureol.

Absolute in Deo sunt plures idæ.

Augustinus.

Dionysius.

Opinio Argen. Ratio illius.

Eidem sententia fauent alij.

Henricus.

Aegidius.

Capreolus.

Thomas.

Caietanus.

Ferrar.

§

In quo distinguuntur.

Kk 2